

Asia: VN/14717/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Edustaako vastaaja

Kuntaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne palkkatukea koskien alla olevaan tekstikenttään

Palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023) ja valmiuslakia (1552/2011). Muutokset koskisivat palkkatuen myöntämistä kunnalle tai kuntayhtymälle. Esityksen mukaan työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. Palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen ei olisi enää mahdollista. Palkkatukea halutaan kohdentaa erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille.

Esityksen taustalla on hallitusohjelman mukainen tavoite talouden menojen sopeuttamisesta, joka tarkoittaa säästöjä sekä maksutuloja lisääviä toimenpiteitä. Kunnille ja kuntayhtymille ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnetyn palkkatuen määrä vastaisi mittaluokaltaan hyvin hallitusohjelmassa linjattua rahoituksen alentamista 37 miljoonalla eurolla. Työvoimapalveluiden siirron myötä kunnille osoitettava valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista eli määrärahaa ei ole korvamerkitty palkkatukeen. Tulevat työvoimaviranomaiset voivat siten halutessaan käyttää palkkatukeen laskennallista valtionosuutta enemmän tai vähemmän.

Hallituksen aiemman esityksen (HE 13/2024 vp) mukaisesti palkkatuettu työ ei pääsääntöisesti kerrytä palkansaajan työssäoloehtoaa. Lisäksi kunnat vastaavat vuoden 2025 alussa osittain työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuuportaisiin vaikuttavan etuuspäivälaskurin laskenta alkaa alusta, kun henkilö täyttää työssäoloehdon. Koska palkkatuettu työ ei pääsääntöisesti kerrytä palkansaajan

työssäoloehto, useimmissa tilanteissa palkkatuen myöntäminen ei vaikuta kunnan rahoitusvastuuseen.

Jyväskylän kaupunki katsoo, että jo tehtyjen palkkatukiesitysten myötä kunnat olisivat kohdentaneet palkkatuen laskennallista valtionosuutta vahvemmin yksityiselle sektorille. Osaamisen vahvistamiseen perustuvan palkkatuen rajaaminen kuntien ja kuntayhtymien ulkopuolelle ei niinkään vähennä kuntien tehtäviä, vaan kaventaa mahdollisuuksia hyödyntää julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisia palveluja sekä rajaa kuntien mahdollisuutta kohdentaa palkkatukea tarvelähtöisesti. Esityksen tavoite leikata kuntien valtionosuusrahoitusta käyttämällä perusteena kuntien tehtävien vähentämistä on tehty tavalla, joka ei lisää kuntien mahdollisuuksia tehdä vaikuttavaa työllisyyspolitiikkaa omalla alueellaan. Jyväskylä arvioi, että heinäkuussa 2023 julkiseen työvoima- ja yrityspalvelulakiin tehdyt palkkatukea koskevat uudistukset olisivat sellaisenaan ohjanneet riittävästi palkkatuen kohdentumista. Esityksellä vaikutetaan kuntien ja työllisyysalueiden järjestämislaissa säädettyyn tehtävään kohdentaa valtionosuuksia yleiskatteellisesti julkisten työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Esityksen taloudellisissa vaikutuksissa ei arvioida uudistuksen myötä mahdollista myönnettyjen palkkatukijaksojen määrän kasvua yksityiselle tai kolmannelle sektorille.

Jyväskylän kaupunki katsoo lisäksi, että esityksessä ei riittävästi huomioida alueellisia eroja eikä toisistaan poikkeavia työllisyysalueita. Toisin kuin lukuisten kuntien muodostamilla työllisyysalueilla, Jyväskylän ja Muuramen muodostamalla kahden kunnan työllisyysalueella ei lähtökohtaisesti ole ei-toivottuja kannustimia hakea ammatillisen osaamisen parantamiseen kohdennettua palkkatukea kunnan palkkatuettuihin työtehtäviin, jotka ovat nykyisellään mahdollistaneet työsuhteen vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville kuntalaisille. Ehdotettu muutos heikentää ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnettävän palkkatuen kohderyhmään kuuluvien henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä palkkatuettuun työhön ja tällä voi olla välillisiä vaikutuksia myös avoimille työmarkkinoille työllistymiseen.

Voitte kirjoittaa lausuntonne valmiuslakia koskien alla olevaan tekstikenttään

Valmiuslaki

Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus siirtää valmiuslaissa säädettyjä tehtäviä järjestämislaissa tarkoitetuille työvoimaviranomaisille koskien normaali- ja poikkeusoloja. Valmiuslaissa käytettyä termiä ”työvoimaviranomainen” ei ole tarkemmin määritelty. Koska TE-toimistot lakkautetaan 1.1.2025 järjestämislain tullessa voimaan ja julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään kunta- tai kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille, on tarkoituksenmukaista, että valmiuslaissa säädettäisiin työvoimaviranomaisilla tarkoitettavan näitä normaalioloissa työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavia tahoja.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettut työvoimaviranomaiset vastaisivat työnvälityspakkoa ja työvelvolliseksi määräämistä koskevista tehtävistä. Työvelvollisuusrekisteriä

koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että työvelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjinä toimisivat työ- ja elinkeinoministeriö sekä KEHA-keskus. Rekisteriä käyttävinä ja siihen tietoa tallentavina viranomaisina olisivat TE-toimistojen sijaan järjestämislaissa tarkoitetut työvoimaviranomaiset.

Järjestämislain mukaisille työvoimaviranomaisille arvioidaan normaalioloissa aiheutuvat vähäisiä kustannuksia valmiuslaissa säädettyjen tehtävien siirtämisestä. Kustannuksia aiheutuisi muun muassa varautumisen toteuttamisen osalta, joka koskisi muutoksen jälkeen myös työvoimaviranomaista työnvälityspakon ja työvelvollisuuden toimeenpanoa sekä toimintojen yhteensovittamisesta yhdessä KEHA-keskuksien ja ELY-keskuksien kanssa. Poikkeusoloissa työnvälityspakon ja työvelvollisuuden toimeenpanemisesta voisi kuitenkin aiheutua myös arvaamattomia kustannuksia viranomaisille. Tämä riippuisi kuitenkin poikkeusolojen laadusta, minkä takia myös kustannusten täsmällinen arvioiminen etukäteen on vaikeaa.

Jyväskylän kaupunki katsoo esityksen mukaisten tarkennusten olevan linjassa sen kanssa mitä järjestämislaissa ja valmiuslaissa on nykyisellään säädetty. Esityksessä arvioidut taloudelliset ja viranomaisten toiminnan vaikutukset voivat osoittautua esitettyä merkittävämmiksi etenkin poikkeusoloihin varautumisen sekä henkilöstön koulutus- ja harjoitustarpeiden osalta, mutta tätä ei esitetä taloudellisesti kunnille kompensoitavaksi.

Korhonen Mirva
Jyväskylän kaupunki